

Zas Latweefchu draugs.

1845. 18. Janwar.

3^{sch}a lappa.

J a u n a s s i n a s.

Js Rihges. Muhsu zeeniga rahts ar sawadeem raksteem irr fluddinajuse, zit par scho 1845tu gaddu galwas = naudas un zittas dohschanas irr ja-maksateem wihreem, kas irr eerakstiti Rihges birgeru, ammatneeku, darbawihru, woi deenest-lauschu rullds. Birgereem un ammatneekeem, ja teem arri nahkabs rekrushchu-naudu doht, ja-maksa 7 rubli f.; bes rekrushchu-naudas birgereem 5 rubli 23 kap. f., un ammatneekeem 5 rubli 18 kap f. — Darba-wihreem, ja teem arri ja-dohd rekrushchu nauda, ja-maksa 4 rubli 30 kap. f., bes rekrushchu-naudas 3 rubl. 96 kap. f. — Deenest-laudim, kad teem arri rekrushchu-nauda ja-dohd, 2 rubl. 30 kap. f. ja-maksa, bet bes rekrushchu-naudas 1 rublis 96 kap. f.

*Aug. 1845
No. 4.*

Js Peterburges. Kad mums nu wehl tahlaki ja-stahsta lassitajeem pahrtahm daschadahm nelaimehm, zaur kurrahm 1843sch a gadda pa Kreewu keisera walski zilweki sawu nahwi atradduschi, tad mums ja-sakka, ka tif tahdu zilweku, kas no augstas weetas semme krittuschi nomirre, bija 358, no teem bija 271 wihrs, 47 seewas un 40 behrni. Sewischki ja-nemm wehra, ka Grodnoes gubbermentē weens eedsehrees semneeks, 50 gaddus wezzumā, behrneem par smeekleem, ar kahju peekahrahš pee balka, kas affi augstunā stahweja, ar galwu nokahrahš us appakschu, un tad kritte pee semmes un bija noht. — Zaur sirgeem irr gallu dabbutuschki 200 zilweki; 114 wihri, 12 seewas un 74 behrni. Daschi arri zaur zitteem mahjas lohpeem sawu garru islaiduschi, un prohti: Gruhsiēs walski weena seewa un Karkowes walski weens wihrs, weena seewa un weens puifis zaur wehri nomirre, un tur patt arri weens puifis zaur aunu. — Sareekti us daschadu wihsi irr 1052 zilweki; 900 leeli, no kurreem bija 749 wihrischi un 151 seewischks, un 152 behrni. Zhpaschi, kohkus zehrt oht, irr sawu gallu atradduschi 150 zilweki, no kurreem 5 bija seewischki un 8 behrni, kas wiffwairak zaur to palikke tif nelaimigi, ka winni saweem wihreem un tehweem bija gahjuschi lihds, kad tee gahje mescha, malku peezirft. Weenreis arri notikkahs, ka weens semneeks Gruhsiēs walski, pa nakti mescha buhdams, few ugguni uskuhre ne zit tah no ta kohka, kurra pawehni winsch nogullahs; bet ugguns sagrahbe kohku, un schis, pee semmes eededsis, nogahsahs un nositte semneeku. — Zaur dsirnewahm jeb sudmallahm, woi zaur zittahm maschinehm irr nomirruschi 306 zilweki, un

prohti: 267 leeli, no furreem tif 24 seewischki, un 39 behrni. — Zaur kammanahm un ratteem irr gallu dabbujuschki 241 zilweks, prohti: 182 wihrischki, 17 seewischki un 42 behrni. Tahdas nelaimes wissu wairak noteek, kad wesumi pahrleeku peeckrauti, un tad ja-brauz woi stahwu kalnu augschâ, woi no kalna leijsâ. Daschreis arri pa lihdsenu zellu, kad schis neganti isbrauktis. Laudis wesumeem blakkam eedami, un redsedami, ka tee sahft lihgotees, daudfreiseet, ar plezzehm gribb atbalsiht, un ne apdohma, woi winneem spehka deesgan flihpâ weeta wesumu noturreht. Un kad nu wesums gahschahs, tad zits appaksch kammanahm, zits apaksch ratteem paleek faspeests.

W. M. 1844. No: 262.

Is Moskawas. Moskawas gubbernatora weetneeks, irr dewis sinnaht, ka daschreis tannis mallâs noteekoht, ka lohpmanni, kas prezzes aîsfuhta eepakketas, prezzu swarru usdohdoht leelaku un kastes jeb maschas swarru masaku, ne kâ taisniba; tâ winni raksta brihscham: prezze welchoht 40 puhdus un kaste ar tahm maschahm 4 puhdus; bet ihsten' prezze tif 39 puhdus irr smagga un turpretti kaste ar tahm maschahm 5 puhdus. Us tahdu wihsi pirzeji tophoht peeckrahpti. Ta pehz gubbernators darroht sinnamu, ka ikkatru zilweku, kas tâ darrihs, noteesafchoht pehz teem lifkumeem gluschi kâ tahdus wiltneekus, kas ar leeku mehru un swarru zittus peeckrahpti.

W. M. 1844. No: 8.

Is Witpekses, Kreewu semmê. Kreewu semneeku awihses fluddinaja ne senn, ka weens wihrs, Aleksander Soblozki wahrâ, un kas preeksch 25 gaddeem ne gribbeja tizzeht, ka winna mahsa 8 mehneschus bes ehdeena undsehrena dsihwoja, fo tok no teefas puffes atradde par skaidru pateesibu — ka tas taggad effoht zehlees un mahzoht, kâ lohpus gan arri ihsten' bes barribas warroht usturreht; jo winsch pats nemmoht tohs suhnus, kas us purreem aug, un kas ihsten lohpeem ne derr par barribu, — fajauzoht tohs eesahkunnâ, ar brehgu, eeraddinajoht lohpus toehst, tad ar laifu pamafinajoht to brehgu un beidsiht zittu ne fo lohpeem ne dohdoht, ne kâ suhnus ween; un lubt', lohpi tohs ehdoht fahrigi deesgan un paleekoht spirgti un weffeli. — Wahz' awihses brihnojahs pahr scho gudribu un salka, ka gan us lihdsigu wihsi arri darroht daschâ weeta Kursemmê, fur no Leepajas leekoht silku sahlagu atwest un ar to tohs nelabbus seenus aplazzinajoht. Lohpi tohs tad gan arri ehdoht, bet tok tas winneem ne muhscham par freetnu barribu ne warroht buht.

W. M. 1844. No: 2.

Is Berlin es. Weens bohndneeks, kas tur ar'dseli andelejahs, ne senn fluddinaja ka sinnama firds winnam wairs ne taujoht, pafsweht deenahm sawu bohdi turreht wallâ, un tâ prett to treschu baukli grehkoht, kas tok pawehloht, swehtu deenu swehtiht. Bet winsch nu arri zerroht, ka wissi deewabihjigi un tizzigi zilweki winnam to skahdi atlihdsinaschoht, kas winnam zaur tahdu deewabihjigu prahtu usnahft, un pa tahm zittahm deenahm jo beesaki no winna pirkchoht. — Wet raug', zits wihrs eeksch awihschem winnam usfauze tâ: „Wihstajs, tas naw pa reisi, fo tu darri; ne buhs kuffukusu nest, flaiipu zerrejoht; ne buhs arri ne weenam sew list maksahft par deewabihjigu prahtu. Raunees!“

W. M. 1844. No: 3.

Is Hannover es. Rehninsch tur taggad irr pawehlejis, lai pa swehtdeenanahm tanni laikâ, kad laudis basnizâ jau sanahkuschi spreddiku dsirdeht, ne weenam

zilwekam tannis eelâs ap basnizu ne patauj, neds ar karretehm, neds ar zitteem ratteem braukt; jo winsch gribboht, lai wiss tanni brihdi effoht kluss. Bet kas ne senn notikke? Wezza gadda gallâ atbrauz kahdâ swehtdeenâ ministera gaspasha ar karreti, schodeen gribb arri wehl basnizâ kluht, kaut gan Deewa wahrdi jau eefahkuschees. Bet waktis kutscheram ne leek tuwak braukt, turr plintes schkeppi sirgeem preekschâ, bet kutschers sahlf ar sawu patahgu draudeht un laikam ar warru few zellu buhtu taiffjis, ja ne par laimi — fehniensch pats pee sawas pils lohgeem stahwedams, to ne buhtu redsejis, un sawu opzihri waktneekam par palihgu stellejis. Kutscheri tuhliâ wedde us trim deenahm zettunâ, fur tam wairak ne dewe fo baudiht ne kâ maifi un uhdeni. Un ta leelmahte — Deews sinn, kâ tai isdewahs basnizâ kluht woi pahrbraukt.

Die 3. M. 9.

Ir ubbags warr ohtram labbu darriht.

Preeksch dascheem gaddeem Schlesiëru semmê kahdâ zeemâ dshwoja pahris laulatu kauschu, kas gan deewabihjigi, bet tohti nabbagi eeksch laizigahm mantahm. Behrni teem bija labs pulzinsch, bet tehwa aminats tik dauds ne eenesse, ka wissi no ta warretu pahrtift; tadeht arri seewina ar sawahm leelakahm meitenehm puhlejahs rohkas darbus strahdadama fo pelniht kluht. Bet tatschu brihscham notikkahs, ka winnahm darba palikke masak, woi atkal ta alga tikke aisturreta un tad winneem patte deenischka maifite peetruhke. Tahdâ paschâ nohtes brihtinâ kahdu reis' nabbags, isfalzis ammata puifis pee winneem eegahje un luhdsehs masu dahwaninu. Saimneezei, kas eeradduse truhkuma zeesdamu ne kad atraidiht bes dahwanas, taggad firds jo gauschi sahpeja, jo paschâ laikâ winneem ne bija ne weens graffis nau das kabbatâ, ne arri kahds kunnmosinsch maifes mahjâ. Tee masakee behrni sehdeja winnai pee kahjahm semmê un fungsteja pehz maifes. Affaras raudadama winna tam ammata settam isstahsiija, kahdâ nohtê paschi taggad effoht, unteem negribboscheem winsch tukschâ ja-atlaischoht. Sellis noschehlodams uskattija tohs raudamus behrnius un aisingahje. Stipri zerredama us to baggatu debbes-Zehwu, kas jaunu franklu brehkschanas klausu, ta mahte meerinaja sawus raudadamus behrnius, teem eerunnadama, ka drihs dabbuschohht, kas teem truhkstohht. Un kamehr winna sawâ firdi pilna tizzibas un zerribas karsti Deewu luhdse — warr buht pa kahdu stundas laiku — eenahje atkal tas pats ammata sellis eekschâ un ittin preezigs teem atnesse maifes gabbalus un sibku kappera naudu, fo patlabban no labfirdigem lautineem bij falassjis; un eekam tee lautini wehl paspehje winnam pateizibu fazzihht, jau winsch bij aisingahjis. Tâ nu weenâ azzumirfli teem tizzigeem lautineem winnu ustizziba tikke atmaksata! Schee lautini pehzak tikfuschu labdakâ maife, un tad winni katru reis', fur tikkai isdeweess, teem saweem masakeem brahctem un mahsahm ta Runga wahrdâ palihdfigu rohku ar preeku pasneeguschu; un kad teem us preekschu kahds nabbags ammata sellis peegahje dahwanu luhgtees, tad tee ar preeka affarahm katru reis' peeminneja to nabbagu jaunekli, kas to reis' winnus no truhkuma glahbis.

A. L.

Rà peeklahjahs dsihwoht.

1. *U!* kà man firb's tab preezajahs, Kadbrafi Tas sawu darbu darritu, Raut smee-redsu zilwekus, Kas sapraschanà beedrojahs tohs nejeghi.
Un peenemm padohmus.
2. Kas katra leetu apluhko Ne tik ar azzim kas labbaks irr, Peenemm, paklauf un is-ween, Bet samannigi apflatt to, Kam ta par darra, Ko daudsi ne-ischfirr.
3. Kas netizz katra wallodu, Ko laubis ta arridsan Man jadarra; — Bet apdohma, tiffai taisniba. *R* labbak' eetu gan.
4. Kas ohtram gaischi istahsta, Ko tas mahnuß nezeena; Bet to ween zeeniht eenem-nesinnaja, Un skaidri klast tur peerahda, Ka mahs, kas labß, kas taisniba.
5. Kas lohti pahr to preezajahs, Kad laubis isbaidiht, Tapehz ka winsch darr' gudrafi, Ne daudfina; Bet isklausa ar padohmu: Woi tee preht isdarriht.
6. Kas ne-isbihstahs bailigi, Kad behdas ußpeeschahs; Bet wiss' apdohma prahtigi, Kà weezas tumschas buhschanas Un no tahm ja-glahbjahs. *R* labbums steigtohs klast?
7. Kas neksausch zittu zilweku, Kam Deews Kà weegli tahdam zilwekam Uistekk' schi dsih-jo wairak dohd; Bet arri sawu masumu Ur wiba, Kas wissu darr' ar sapraschan', Kà tee-gohdu walkaht proht. scham wajjaga! *E. D.*
8. Kas walka sawu prahtibu Uß to, ka gu-

(Imai un 2trai lappai pawaddons no wessela bohgena, kur lassamas: I. Jaunas rihta-un walkara-luhgschanas. Pirma nedela. (No swehtdeenas rihta lihds peektdeenas walkaru.) II. Dseesma: Deews, mahzi man apdohmaht, ka man irr ja-mirst.)

Siina, zil naudas 17. Janwar-mehn. deenà 1845 eelsch Rihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. nauda. Kb. R.	Par	Maksaja:	Sudr. nauda. Kb. R.
1	pohru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 35	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7 20
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 15	—	tabaka	— 75
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	2 25	—	sweesta	2 60
—	ausu	— 70	—	dselses	— 75
—	firnu	1 60	—	linnu, frohna	1 40
—	rupju rudsu, miltu	1 50	—	brakka	1 10
—	bihdeletu rudsu, miltu	2 10	—	kannepu	— 75
—	bihdeletu kweeschu, miltu	3 30	—	schihitu appinu	2 —
—	meeschu, putraimu	1 70	—	neschihitu jeb prezzes appinu	1 20
—	eefala	1 25	—	muzzu fitku, egfu muzzà	6 25
—	linnu, sehklas	3 50	—	lasdu muzzà	6 50
—	kannepu, sehklas	1 50	—	smalkas sahls	4 10
1	wesumu fecna, 30 pohbus smaggu	3 50	—	rupjas baltas sahls	4 50
barrotu wehrschu galku, pa pohdu		1 —	—	wahti brandwihna, puffedega	8 —
			—	dirwdegga	9 50

Brihw drilleht. No Widssemes General-gubernementes puffed: Dr. C. W. Napierofky.